

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracije in ekspedicijska Starem trgu n. št. 16

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Naravna in nenaravna zveza.

Zavezniki so dandanes neka naravna, celo potrebna reč, na svojo roko težko kdo kje kaj opravi. Zlasti kdor se loti kaj večega, poišče si pomočnikov, zaveznikov, s katerimi boče deliti dobiček in zgubo. Tudi vojska je neko početje, podvzetje, pri katerem gre za zgubo ali dobiček, in sicer eno največjih, če ne največje, ker imajo tu zgubo ali dobiček ne le posamezni ljudje, ampak celi narodi. Zato si tudi tu vsak, predno začne vojsko, poišče družnikov ali zaveznikov, ki so ali aktivni ali pasivni, t. j., ki naravnost pomagajo z dejanjem, ali pa vsaj ne ovirajo podvzetja, ampak na videz mirno gledajo, kako se reč vrši, — pripravljeni le takrat oglasiti se dejansko, kedar se njim potrebno ali prilično zdi. Take zveze sklepajo diplomati in ker imajo ti, kakor drugi ljudje, vselej svoje skrivne misli, da jim tedaj na besedo samo ni verjeti, je take zveze sklepati res težavna reč, in kdor to ume tako, da je korist za njegovo deželo ali državo jasna, po vsi pravici zasluži ime velikega možaka. Takih pa ni kar na cente, v vsakem stoletju se rodi komaj po eden; v sedanjem je Bismark skoraj edini.

Se vé, da moj namen ni ostati na tej poti, ker bi me peljala predaleč; stopil sem ná-njo le, ker se mi je lahko zaviti na namerovano, ki pelje do Avstrije.

V sedanji vojski ima Avstrija važno mesto. To je naravno, ker boj divjá ob njeni meji in se bojujejo narodi debela, čegar veje molé daleč v Avstrijo. Ni tedaj drugače, ko da se je tudi Avstrija vstopila na to ali ono stran, čeravno je ta svoj korak pokrila in še zdaj pokriva z zagrinjalom nevtralnosti.

Kaj je nevtralnost, je dovolj znano. Tudi je znano, da se deli v dvojno: aktivno in pasivno. Prva je ona, ki je vedno pripravljena, pomagati zavezniku, če bi mu slabo šlo, druga pa hoče braniti le sebe, ne zmené se za to, bo li tepen ta ali oni. Avstrija je nevtralna — vsaj zdaj še. Ali ktere vrste je njena nevtralnost? Če je prve vrste, potem jo briga, kdo bo tepen, Rus ali Turek. Ako pa je druge vrste, potem bi jej nič mar ne bilo, če se Rus in Turek drug drug zveza popolnoma uničita, da se le nobeden ne dotakne njenih mej. V prvem slučaju bi bila zaveznica Rusije ali Turčije, v drugem pa nobene, ampak podobna gospodarja, ki se ob požaru s posodo vode vsede na kopic svoje strehe in brani le svojo hišo, ne zmené se za to, če prav vsi sosedje nje goví pogoré. Taka „nevtralnost“ je nevarna, ž njo se zameriš vsem sosedom in prišel bo čas, ko ti bodo to pavračali.

Da zadrega ni majhna, kdo bo to tajil? Kdo bo oporekal dalje temu, da treba zdaj na čelo vse drugih mož, kakor so naši državniki? Avstrija pri drugih državah tudi nima pravega zaupanja, ker vse vedó, da pogojev zaveze ne more držati in to zarad svoje sostave ne in zarad različnosti njenih narodov.

Komu more biti Avstrija dobra zaveznica? Nemčiji? Nikakor ne, ker ima Nemcev premalo in bi se zato upirali taki zvezi vsi drugi — nenemški — narodi in zarad različnosti vere in liberalnih načel tudi velika množica nemških.

Rusiji? Ravno tako malo, kajti čeravno bi bila taka zveza za Avstrijo najbolj varna, se jej odločno upira tista stranka, ki je zdaj na krmilu in ni prijateljica Slovanom. Ta stranka — nemški liberalci in Madjari — je

po nenaravnih zdanjih razmerah v Avstriji močna, nenaravno močna, čeravno po številu manjša. Slovani imajo simpatije do Rusov, ki so sami veja velikega slovanskega debela in ker Rusi hočejo rešiti brate krutega jarma turškega. Ali diplomati avstrijski nimajo poguma, da bi se ustavili Madjarom in nemškim liberalcem ter stopili na stran slovanskih narodov. Zato Avstrija tudi Rusu ne more biti zvesta, zanesljiva zaveznica.

Tedaj Turčiji? To pa še manj. Taka zveza bi bila po volji le Madjarom, katerim so pa že ure štete, ker se ta rod le umetno hrani, a ne množi, — in po turskem denarji podkupljenim dunajskim časnikarjem, kramarjem, ki od Turčije dobička pričakujejo, ter nekterim drugim po teh preslepljenim ljudem. Vsi drugi narodi bi se odločno oglasili zoper zvezo s Turčijo in če bi Avstrija šla Turku na pomoč, utegnili bi se nekaj zgoditi, če-ar nočemo zdaj še omeniti, ker tako kratkovidni menda naši diplomati vendar še niso, da bi si spravili na vrat Rusijo in ž njo združeno Nemčijo in Italijo. Tako tudi Turčiji Avstrija ne more biti zanesljiva zaveznica.

Izraelcem je ob času nevarnosti pošiljal Bog preroke, ki so jih rešili iz zadreg. Če komu — je treba zdaj Avstriji takih prerokov — mož, ki bi bili v stanu najti pravo pot. Takih pa ni in nič ne kaže, da bi prišli; vsaj iz sedaj vladajoče stranke se ne bodo rodili. Če bi se bili svoji vladi pod očesom Madjari skoro na svojo roko vzdignili z orožjem proti Rusu — čeravno le z nekaj tisuči ljudi, — je to očitno znamenje, da mora Rusija biti jako previdna. Ker kakšno poroštvo more dati Andrassy Rusiji, da se kaj enacega, kar se je

Prižigalec

(I. zvezek 508 str.; II. zvezek 512 str.)

Iz angleškega poslovenil prof.

J. Jesenko.

Kako različne so pač knjige! Od nekterih se čitatelj le zato nerad loči, ker ga mika nepretrgana vrsta nepričakovanih dejanj. Silno napeta pazljivost, s katero jih je čital, kar h kratu preneha, pisana mjlina pena počí in nevedoma in nehotom čuti čitatelj, da med njim in tako knjigo ni prav nobene vezi, ko hitro jo je prečital. Če njegova domišljija ni že razbrzdana in vsled tega boleha, tako take knjige ne poženo v njem nobene kali. Sedanje lepoznavsko slovstvo je dovolj bogato takih knjig, zlasti takih romanov. A. Prižigalec ni te vrste, da se izogibljemo preklicane besede roman.

Mnogo važnejše so one knjige, ki pred vsem skušajo čitatelja podučiti, podeliti mu določno vsoto raznih nauk in načel, s kratka take knjige, ki skušajo izobraziti njegovega duha. Ker se občinstvo zmirom bolj zanima

za razne reči in vednosti, ustrezajo take knjige v lepi mični povesti njegovi ukaželjnosti. Zgodovinski romani, izvrstni potopisi i. t. d. vplivajo na tak način. A. Prižigalec ni tudi te vrste povest.

Naj imenitnejše, ker najboljše, so pa one leposlovne knjige, ki neposredno in nehoté vplivajo na dušo, na srce vsakterega naroda. Take knjige ne pomnožujejo le njegovih vednosti, ampak izobražujejo in požlahtnujejo njegovo srce in njegov značaj. Čitatelj čuti njih vpliv na se, a ta vpliv se ne kaže v njegovem umu, ampak v njegovem notranjem dušnem in srčnem življenju. Take blage knjige pomagajo in kažejo človeku, kako naj razumeva naj imenitnejše zahteve svojega srca in svoje duše in kako naj jim ustreza; cne oživljajo in krepe njegovo zavest o raznih dolžnostih ter človečnost navajajo na nova pota. Pri takih knjigah čitatelj ne gleda na to, da sedaj marsikaj ve, kar prej ni vedel, temveč gleda le na blage čute, ki mu jih v srcu izbujaajo. Prebravši jih se popolnoma zadovoljen loči od njih: kajti njegovo življenje je po njih obogatelo, njegovo srce

se je iz njih dokaj naučilo. Take vzvišene knjige izbujaajo nam čute nekako tako blage, kot izvirajo iz občevanja z blagimi veljavnimi ljudmi. In knjiga te vrste je naš prižigalec,*) ktereja je nam prof. Jesenko v dveh debelih zvezkih po angleškem izvirniku „Lamp-lighter“ poslovenil.

Vrzi na čelu vsakterega poglavja naznanjajo blaga načela, po katerih se razvija dejanje cele povesti. Zapuščena in vsem zanemarjena sirota Jerica je hudo strahovana od neke malo vredne žene Nani Grantove. Ko jo ta prežene celó iz hiše, usmili se je reven prižigalec mestnih svetilnic Zvestomož po imenu. Vzame jo k sebi ter po priprostitih krščanskih načelih izreja trmoglavo in nobene reči ne vajeno deklacio. Pri tem ga podpira vdova gospa Sullivanova, ki je bivala v istej hiši ter je bila po vsem pravi izgled dobrim gospodinjam. Ta

*) Prižigalec se v Ljubljani dobiva pri Giontiniji, Lerherji in Tilly, v drugih slovenskih mestih pa pri onih knjigarjih, ki tržujejo tudi z drugimi slovenskimi knjigami; v Trstu pa blizu v Slov. čitalnici in pri g. prof. samem.

zdaj pripravljalo na Ogorskem, ne zgodi kak drugi pot? Po skušnjah se človek uči in če bodo Madjari hoteli poslati krdela prostovoljcev Turkom na pomoč, bodo ukrenili tako, da orožje ne bo šlo tje več po avstrijskih železnicah, ampak po kaki drugi poti, od drugih strani. Morda se to še zdaj zgodi, kajti s tem, da je vlada konfiscirala za nekoliko tisuč goldinarjev orožja, ni še zadušena napad, ampak le za kratek čas ustavljen. Da se popolnoma zaduši, bo treba vse kaj drugega.

Najbolj naravna, najvarnejša bi pa vendar bila za Avstrijo v tej vojski trdna in odkritosrčna zveza z Rusijo — že zato, ker je z njo zvezana tudi Nemčija. Taki zvezi bi se ne ustavljali ne Slovani, ne pravi Nemci, — prvi zavoljo Rusije, drugi zavoljo Nemčije ne. Ustavljali bi se le Madjari in dunajski judovski časnikarji ter njihova dobička željna stranka. Vsi ti pa bi kmalu utihnili in se poskrili po kotih, če bi jim kdo očitno zobe pokazal. Vsi drugi narodi bi navdušeno ploskali taki zvezi, ki bi naredila močno telo rusko-avstrijsko-nemško, kateremu bi se potem ne bilo bati nobenih vnanjih napadov. To bi bila trdnjava, v kateri bi narodi lahko brez skrbi živeli. Slovani bi se spoštovali zavoljo Rusije, Nemci zavoljo Nemčije. Na cedilu bi ostali le Madjari, če bi hoteli biti to, kar so zdaj: napihnen in prevzetan narod. Madjarski narod pa v Evropi nima nobene prihodnosti, zamrl bo in prišel ob vso veljavo. Zato bi obžalovali, ako bi se Avstrija naslanjala na Madjare, preziraje druge narode; časi Marije Terezije, ko so ogerske sablje rešile cesarstvo, so bili, a jih ne bo več. Zdaj bi Madjari razrušili Avstrijo, če bi le mogli. Dokazov je dovolj, ni nam treba na pol starih reči ponavljati. Madjarskih glasov tedaj avstrijski diplomati ne smejo nikakor poslušati. Še manj pa se ravnati po tako zvanem „občnem mnenji“ ali „občni volji“, ki jo delajo pod kupljeni ali samopridni dunajski in drugi judovski časnikarji.

Z bojišča.

Najglavnejši dogodek na bojišču je prememba pri turških poveljnikih. Mehmed Ali se Turkom menda ne zdi dovolj zanesljiv in je poklican nazaj, višje poveljništvo podonavske vojne namesto njega prevzame Sulejman paša, ki je že došel v Razgrad, za poveljnika balkanske vojske pa je imenovan Reuf paša,

ki je odšel v Špko. Bi li tretji poveljnik podonavske vojne srečnejši, kakor sta bila prva dva (Abdul Kerim in Mehmed Ali paša). to se bo še le videlo. Turki se silno motijo če mislijo, da bodo z vednimi premembami višjih poveljnikov potokli Ruse.

Nedavno se je pisalo o premembi višjega poveljništva tudi pri vojni ruski; vendar se je bila dotična novica takoj preklicala. Najnovejša poročila pa zopet trdijo, da bo general Kotzebue, ki je iz Poljske odšel na bojišče, postal vrhovni poveljnik; formalno sicer noče biti imenovan za višjega vojskovodja in ostane to veliki knez Nikolaj, dejansko pa bude on vodil vojsko.

Pred Plevno so 1. in 2. t. m. veliki knez Nikolaj, knez Karol in general Tottleben ogledovali vse ruske nasipe in baterije. Rusko-rumunska dela so že zelo dovršena. Turki na rusko streljanje ne odgovarjajo.

Črnogorci imeli so 1. t. m. v Kronici pri Sturnanu hud boj s Turki, ki so hoteli prodreti v Črnogoro, pa so bili od Črnogorcev vrženi nazaj, ki so imeli v tem boju 6 mrtvih in 10 ranjenih. Turki so pa zgubili veliko več ljudi.

Iz Azije poroča Muktar paša, da je 30. sept. potokel oddelek ruske vojne, ki je hotel iz Ardahana preko Karsa marširati v Karajal. Rusi so se umaknili v vas Perdik. Drugi dan, pravi, napali so ga Rusi pri Karačaju, pa so bili zopet tepeni(?) in so popustili 400(?) mrtvih na bojišču. Ob enem so bili prijeli desno krilo turško, kjer so bili pa tudi odbiti. Če bi Muktar paše ne poznali iz Črnogore, kjer je toliko časa zmagoval, da je na zadnje zgubil skoraj vso vojno, bi po teh poročilih mislili, kako velik junak da mora Muktar biti. Sultan pa menda res verjame vsem njegovim poročilom, ker je njemu in Osman paši podelil naslov: „Gazi“ t. je. zmagovalni!

Angleški list „Daily News“ o omenjenih zmagah nič ne ve, marveč poroča, da je Melikov 2. t. m. prijel Muktarja na vseh straneh in mu vzel najvažnejši nasip Pavlet. „Corr. Havas“, ki pa navadno ni prav zanesljiva, sicer pravi, da so Rusi 3. t. m. pod vodstvom velikega kneza Mihaela samega zgubili vse osvovjene nasipe in da sta padla 2 generala, mnogo častnikov in 1500 mož, pa počakati je še treba ruskega službenega potrdila.

Po žrtvovanje za rusko vojsko. „Journal de St. Petersbourg“ pripoveduje, ko-

liko se je v Parizu in Londonu nabralo za ruske ranjence. Med darovatelji v Parizu se zlasti odlikujejo g. Efruzi s 25 000 franki, kneginja Olga Orlova z 10.000 fr., g. Vazilij Nariškin s 6000 fr., velika kneginja Aleksandra Josifovna s 5000 fr. itd. Vsega skupaj se je nabralo v Parizu 87.733 frankov. V Londonu je pa daroval g. Majnel sam 2000 funtov st.; vsa v tem mestu darovana svota znaša 20000 rubljev.

O Črnjajevu. Anglež Salisbiri, kateri je bil lani v Srbiji, je izdal knjigo „Two months with Tcherniaeff in Servia“ (dva mesca s Črnjajevim v Srbiji). V njej govori hvalevredno o Rusih in pravi med drugim, da mora zadobiti vsak, kedor se je imel priliko spoznati s katerim ruskim oficirjem, dobro menje o celem ruskem narodu. O Črnjajevu pravi, da je ravnal po vsem dobro, akopram so ga nekateri obsodili zaradi njegove presmele taktike. Črnjajev se je moral ozirati na okolščine, ktere drugim niso bile znane, in ako bi bil drugač delal, bi ga bili še bolj natolcevali. Tako štejejo n. pr. Črnjajevu za greh, da je raztegnil srbsko vojsko v predolgo linijo ali Salisbiri meni, da bi ga bili Turki obkolili, ako bi bil imel vse vojake skupaj. Tudi je Črnjajev zmerom na pomoč računil in se tako dostikrat za tega delj prevaril. Značaja Črnjajeve osobnosti pa Salisbiri ne more prehvaliti. (Novoje Vremje.)

Knez Ceretelov, bivši tajnik pri ruskem poslanstvu v Carigradu, kateri je vstopil v rusko vojno kakor prostak, je postal sedaj zaradi svoje hrabrosti — korporal.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 5. oktobra.

Madjarska zarota ni tako nedolžna kakor madjarski listi pišejo. Po najnovejših naznanilih bi bilo 15.000 ljudi na Erdeljskem prijelo za orožje in Saksonci v Braševem (Kronstadt) so se že bali, da bi uporniki ne napadli mesta. V Kezdi-Vasarhelyu se je bilo vojaštvo in ljudstvo že spoprijelo in je bil polkovnik Skalic s tremi kompanijami iz Braševga tje poslan. Vstajniki so hoteli vdariti v Moldavo in razstreliti železniške mostove. Orožje so bili za angleške denarje nakupili v c. kr. arsenalu na Dunaji, češ, da je odločeno za Črnogoro. Govori se, da so v to zaroto za-

ima sina Viljema, kaj izvrstnega mladeniča, ktereга kmalu najbližje prijateljstvo veže s hitro predrugačeno in bistroumao Jerico. Na to dušno in telesno prerobenje je najbolj vplivala preblaga slepa gospica Grahamova, pri ktere očetu je Zvestomož dolgo časa služil. Ko je tega zadel mrtud, lajšala mu je komaj 12 letna Jerira skrbi in težave ter mu obilo povrnila vse prej od njega prejete dobrote. Krščanska vera jo je bila prešinila in imela je neomahljivo zaupanje v vsega mogočnega Boga; in isto zaupanje in ponižno vdanost v previdnost božjo vdihne tudi umirajočemu dobrotniku. Po njegovi smrti se Jerica preseli k bogati gospici Grahamovi, ki nadaljuje njeno odgojevanje. Slepa devotica, kot bi bila razsvitljena od božje luči, jej v srce vcepi vse krščanske nauke, ki so se kmalu tako globoko vkoreninili, da so jej pozneje bili najtrdnjehša načela v raznih tudi najvišarnjših razmerah njenega življenja.

S krščansko vdanostjo je prenašala jezo bogatega gospoda Grahama, čegar hišo je z dovoljenjem slepe gospice Emilije zapustila,

da je mogla izpolnjevati više svete dolžnosti. Ločena za mnogo let od svojega prijatelja Viljema, ki se je zaradi obilega zaslužka mudil v daljni Indiji, je šla k bolehami gospej Sullivanovi, in njemu 80 letnemu očetu, kterima je v največih težavah stregla do njune smrti. Pri tej priliki je bila našla nekdanjo svojo strahoviteljico, surovo Nani Grantovo, ki je pri nekotih sorodnikih ležala v smrtnih bolečinah. Blaga Jerica jej je bila že davno odpuštila ter je iz gole krščanske ljubezni ji stregla do zadnjega izdihljeja.

Razne dogodbe jo zopet peljejo v gospod Grahamovo hišo, kjer slepi gospici svojej največji dobrotnici, izkazuje dejansko svojo krščansko ljubezen in kvaležnost. S pravega pota je ne spravi ne bogatstvo, niti prilizovanje preširnega Bena Brusa. Lehkemiselna devotica, kot ste bili ošabna Izabela in neprevidna Katica, sestranki nove žene Grahamove, bi bila radostna sprejela poudueno roko, a blagosrčna in v resnici izobražena Jerica se še ne zmeni za gizdavega mladeniča. Neomahljivo zvesta ostane svojim načelom, zvesta svojemu srcu.

Res najlepši izgled blagosrčnim poštenim devotkam!

Ne izneveri se svojemu srcu, ko jo najhujše izkušnje moré. Te so jo hudo, prehudo zadele druga za drugo. Ranjeno svoje srce odkrije 18 letna Jerica blagej slepi Emiliji, ki jo potolaži, umiri s povestjo o lastnem trpljenji. Celo 12. poglavje v II. zvezku polni ta zanimljiva epizoda o Emilijini preteklosti, ki jo značijo sledeče vrstice:

„Ko prišla, glej! v svetlobe krilo vila
Ogemena nebeška je, megle,
Ki mi oči mračile, razsvetlila, —
Se vera je glasilo nje ime.
Nebeško kazen je odobrvala.
Velega šibo poljubiti mi,
Za sice to uporno uk dajala,
Do svojega Boga udanosti“.

Povest se vije še 10 poglavij dalje ter nam kaže skoro neprestane nove prizore. Strahovita nevarnost na goreči ladiji proti glavnim njenim osebam s smrtjo v ognji ali pa v vodi. Krepek tujec, ki se je že dalje časa približeval postujočemu dohtarju, reši Emilijo; Jerica pa prepusti priliko rešena biti

pleteni tudi nekteri poslanci madjarski, zlasti se je tega dolžil levičnik Helfy, ki pa kakor Klapka trdi, da o tej reči ni nič vedel. Hotel je celo v državnem zboru o tej reči interpelirati, kar pa je opustil z izgovorom, da se ne čuti prostega, ker je pod policijskim nadzorništvom. Ministerski predsednik Tisza je odpravil policaje iz zbornice ter rekel, da je Helfy sedaj prost in da sme govoriti slobodno, ker sedi v zbornici, kjer se sloboda nobenemu ne sme krajšati. Predsednik Ghycy je rekel, da bode v ta namen sklical posebno sejo, kakor hitro bode od ministerskega predsednika dobil potrebna pojasnila. V Vasarhelyu so zaprli nekega podpolkovnika in nekega vaškega župana.

Državni zbor je te dni obravnaval § 7 davkarske postave, ter pretresal vprašanje, ali naj se za prihodninski davek odloči trdna svota, ali naj se plačuje po odstotkih. Večina se je odločila, da se za prihodninski davek odloči posebna svota, ki se bode potem med davkoplačevalce razdelila. „Pomenljivo je, piše „Reform“, da zlasti radikalni poslanci posebno goré za novi prihodninski davek z odločeno svoto in cenitvijo, ker jim je g. Piener dopovedal, da bode državni zbor vsled tega dobil več moči. Naj bi to tudi bilo, kaj pa bode ljudstvo imelo od večje moči zborove? Morda še težje davkarsko breme in kot odškodovanje za to še nekaj cerkvi sovražnih postav. Če bi hoteli liberalni poslanci gledati na želje ljudstva, kar bi morala po njihovih načelih biti njihova dolžnost, bi morali novi davkarski sistem zavreči. Ljudstvo s tem sistemom nikakor ni zadovoljno, ker se od njega ne nadeja nobenega polajšanja, in zlasti ne najde v njem sledu obljubljené enakopravnosti. Na Dunaji imeli so res že shod delavcev, v katerem so se britko pritoževali, da bode prihodninski davek neposredno zadel veliko delavcev, ne da bi pa vsled tega pridobili kaj političnih pravic.“ Sedaj bode zbor pričel obravnavati §. 5 omenjene postave, kterege so bili prej preskočili. — Baron Lichtenfels, ud gosposke zbornice, je 2. t. m. na Dunaji umrl. Odlikoval se je zlasti pri razpravi cerkvi nasprotnih postav.

Vnanje države.

Na Francoskem se bližajo volitve za narodno skupščino, ki za konservativno stranko zlasti po deželi obetajo ugoden vseh. Levičniki v svojih listih silno ropotajo in žugajo celo z notranjo vojsko, če bi zmagali vladni kandidati. Pa ljudje so spoznali Gambetta, in za njega ne bodo prijeli

svoje ošabnej sovražnici Izabeli Klintonovi ter je sama skoro čudovito rešena iz vode. Rešitelj blage Emilije in Izabele Klintonove je gosp. Filip Amary, neznan oče zapuščene sirote Jerice. Tuja sleparija ga je mladeniča pregnala iz hiše Grahamove in od ljubljene Emilije, ki je pri tej priliki po nezgodi oslepila. V tuji deželi se pregnanec zaroči z blagosrčno Lucijo; njeni otrok je prebrisana in blagosrčna Jerica. Strahovita bolezen, kuga loči Filipa od Lucije, ki se s hčerjo preseli v Boston ter tu kmalo umrje. Prelepa epizoda v 18. in 19. poglavji (II. zveska) nas seznanja z vsemi dogodkami neizmernega in nesrečnega življenja Filipa Amrya. Kaže nam kako Filip išče svojo hčer, o ktere je zvedel, da še živi; kako jo najde in kako se jej da nazadnje izpoznati. Prebrisan in mnogo iskušeni Filip je tudi nagloma izpoznal Jeričine srčne skrbi, kterih blagi Viljem Sullivan, vernivši se iz Indije, ni mogel odstraniti. Če je

za orožje. On sam dobro ve, kako zelo da peša njegov vpliv pri ljudstvu, zato pa priporoča, da naj se za vodnika leve stranke namesto umrlega Thiersa izvolili Grevy.

Ruski pooblaščenec pri srbski vladi generalni konzul Persiani, je 2. t. m. knezu izročil svoja pisma. Kakor poroča „H. T. B.“, je Persiani Srbom prinesel 4. milijone rubljev, in vojaštvo je dobilo zopet povelje marširati na meje. Zlasti v Aleksincu in ob Timoku se zbira obilnejši število vojakov.

Bavarski princ Arnulf je postal major ter je dobil od kralja dovoljenje, da se sme podati v ruski glavni stan na Bulgarsko.

Papež so še čvrsti in za svoja leta zdravi, vendar pa že nekaj let sim volitev novega papeža nemški in italijanski vladi dela hude preglavice. Pravijo, da se je predsednik italijanske zbornice, Crispi, ki je une dni bival v Berlinu, o tej reči razgovarjal z Bismarkom. Nekteri listi poročajo, da hoče bivši španski kralj in sin kralja italijanskega, princ Amadej, kteremu je nedavno umrla žena, postatiti duhovnik in da so mu Pij IX. sporočili svoj blagoslov. V duhovna posvečen bil bi takoj imenovan za kardinala, po smrti Pijeve pa izvoljen za papeža. Pa to so boje le želje nasprotnikov cerkvenih, ki se nadejajo, da bi princ Amadej, postavši višji glavar cerkveni, potrdil krivice, ki jih je italijansko rovarstvo storilo katoliški cerkvi.

Izvirni dopisi.

Iz Št. Ruperta na Dolenjskem 2. okt. (Različno.) Ker Slovenec še ni sporočil nesreče, ki se je pred kacimi 14 dnevi, v naši okolici zgodila, zato mu jo danes naznanim. Šla sta namreč dva tovariša leverice streljat. Med grmovjem se razgubita, eden zagleda živalico, ki hitro sem ter tje skače — nameri s puško, sproži . . . i v tistem hipu zasliši žalosten stok — njegov tovariš je zadet in sicer tako nesrečno v srcé, da je v trenutku dušo izdihnil. Mladeniču je bilo tako hudo zavoljo te nesreče, da se je šel ves užaljen kot morilca naznanit k sodnji v Mokronog. —

Pridelki se pridno pripravljajo; trgatve bo kmalo končana. Nekoliko obilnejša mimo lani, ko nam je bil mraz skoro vse pobral. A vreme ni ugodno. Po prejšnji veliki vročini, so kar naglo nastopili merzli dnevi, in pretekli teden je bil več dni zaporedom mraz, ki je ajdo popolnem dozoril, tako da bo malo jeklenega zrnja.

Kakor je „Slovenec“ že poročal, ima naša

Jerica prav¹ uzor nepopačenim mladim ženskam, tako je Viljem enak uzor poštenim mladeničem, pametnim možem. Vse, tudi največje izkušnje, s kterimi ga bogastvo, prazna vnanja duhovitost, preširnost, vnanja ali telesna lepota i. t. d. napadajo, ga ne spravijo le za las ne s prave poti. Kot Jerico naj lepše ženske lasnosti, d'čijo Viljema najlepše moške. Oba sta kot vstvarjena drug za drugega. In res čitatelj popolnoma zadovoljen položi knjigo iz roke, ker se vse zapletene dogodbe tako lepo in naravno izvrše.

Kritiko z lepoznauskega stališča prepučamo spretnejšemu peresu; namen naš je le bil opozoriti g. čitatelje Slovence in podpratelje leposlovskega slovenskega berila na obširno povest Prižigalec. Kdor jo misli kupiti, naj se podviza, da prepozno ne pride.

— p. o.

velika št. ruperska občina novega in sicer narodnega župana, odkar je v naši lepi dolini po zadnjih volitvah v deželni zbor nemčurstvu odklenkalo. Tudi njega, kakor gotovo vemo, so zelo obdelovali z lepimi obljubami, naj bi trobil v nemčurski rog, a opravili niso nič. Ljubeznjivi, skrbni naš okr. glavar Schönewetter mu je še pri prisegi prav po očetovsko na srce pokladal, da naj bode brez politične barve, delajoč samo za blagor in pospeh občine. Zadnje je čisto prav, saj zato so poklicani zato od ljudi izvoljeni, da bodo njih koristi zastopali, ne pa sami kimovci nekterih uradnikov (kakor slišimo post: o št. janskem, trojiškem, mokronoškem županu,) v slučajih, ki so očitno zoper občinski blagor. — Da pa naj bo brez politične barve, to pač velja vladnikom, ki bi morali stati nad strankami, ne pa občinskim predstojnikom, ki morajo biti srenjčanom zgled značajnosti, in rodoljubnosti.

Našemu okrajnemu zdravniku, ki se je prej delal vrlega narodnjaka, pa posled potegnili s protinardno stranko, hoteli so zboljšati plačo. Kakor so zračunili, bi bil ta pribolšek znašal komaj $\frac{3}{4}$ enega krajcarčka na vsako glavo v mokronoškem sodništvu; kaj bi se enemu poznalo, pa ti zabiti ljudje mu še tega ne privoščijo! Res ne privoščijo, ker dotična občinska seja je pri nas, ko se je prošnja za povišanje plače za še 100 fl. obravnavala, zavrgla. Pa kaj slišimo, še celo doma v Mokronogu se ni dovolila, dasiravno so nemčurji vsi kot en mož zanjo glasovali. Ali ne doni ta sklep na ušesa kot znani izrek: „Nemo propheta in patria“ — Nihče ni prerok v domovini svoji? — Zato pa, kakor slišimo, hoče dotični zdravnik tudi ravnati po tem svetu in zapustiti domačijo ter iti med švabske brate, kterim tako srcé bije za Slovence — pardon — iti med narodnjake Hervate. Čudno; prava inteligenca „Tagblatt-tovska“ brez izjeme turkoljubna, k ktere se ve nekako ostentativno spadajo nemčurji, se pa že vstraši, ko sliši ime Hervat, kaj, ali niso ti v sorodu tistim Srbom, Bolgarom in Rusom, ki v „prešah“ Turkom, tem človekoljubom, nosove režejo? In k takim ljudem se meni dotični gospod sedaj podati! Morda bo pa srečnejši tam, ko se poslovi od svojih prijateljev, ki so največ pripomogli, da tukaj ne more več biti.

Iz Šmarjete 3. oktobra. (Starši pazite na otroke svoje). Uni teden je pri nas bilo 3 leta staro dete pri svojem starem očetu v hramu. Ker je bilo mrzlo, zakuri oče v hramu, potem gre v vinograd brat. Ogenj se prime oblačilca detetovega, ktero se toliko opeče, da po noči umrje. Gosposka je dete pregledala. — Danes pa imamo drugo nesrečo. Zopet 3 leta stara deklica lazi za starši po vinogradu, kjer je, pravijo, 6 sežnjev globok prepad. In revše res pade v ta neznan prepad. Pač se mora čudež imenovati, da dete globoko v skalnatem propadu kliče na pomoč. In ko ga ujec, kterege po vrvi spustijo v prepad, izvleče vna. glj čudo! otroku ni bilo nič hudega; le na žablji je bilo malo ranjeno; reklo je, zakaj tako dolgo niste pome prišli? Mar ga ni angelček na rokah nosil? Starši, pazite na otroke svoje!

Z Dunaja, 2. oktobra. (Dogodki na Erdeljskem.) Čudne novice iz Erdeljskega silijo človeka k resnemu premišljevanji. Ni bil samo krik, kar smo čuli ves čas iz Ogerskega silnih demonstracij zoper Rusijo; Madjari mislili so izvršiti svojo misel v dejanji, hoteli so Turkom zdatno na pomoč priti. Čuli so prevečkrat v nemških časnikih naglaševati, da je ruska armada v naših rokah, ker jo lahko iz Erdeljskega od Rusije odre-

žemo in vsako zvozo nemogočo storimo. Madjarski listi so v začetku vojske dali spoznati, češ, naj le gredo Rusi v Bulgarijo, mi jih bomo pa od zad prijeli! Ta misel se je vročehrvnih in po osveti hrepenečih madjarskih prenapetežev polastila; mislili so, da storé le svojo domovinsko dolžnost, ako to idejo izpeljejo. Do zdaj se je zvedelo, da je bilo vdeležnikov 5000; gotovo niso še vsih izvedeli; pa recimo, da jih ni več, — naj bi bila stvar enkrat v teku, narastla bi bila množica na svojih 20 in več tisoč. Z armado 20.000 do 30.000 mož pa je kaj lahko prodreti v Rumunijo, kjer je zdaj malo vojakov, razdejati tam železnice, mostove in ceste, ter odrezati rusko vojno od zveze z domovino, ter jo tako izstradati. Se vé, da bi bili Rusi brž v Galicijo in na Erdelsko primarširali, pa le pomislimo, da armada od 300.000 mož ne more enega dneva, toliko menj pa kakih osem dni brez komunikacije z domačijo ostati. Nastala bi bila velika zmešnjava pri armadi v Bulgariji, še večja zmešnjava pa v mednarodnem oziru. Rusija bi bila primorana poslati veliko armado proti Avstriji, in Avstrija bi bila imela odločiti se med dvema nesrečama, ali napovedati vojsko Rusiji in Madjarom željo izpolniti, ali pa Madjare trdo prijeti kakor leta 1849. In kakor je leta 1849 opraviti imela ob enem z Madjari in z Lahji, tako bi bilo morda tudi sedaj, ker vse kaže, da ste Italija in Nemčija z Rusijo tesno zvezani. Avstrija se tedaj sme srečno šteti, da se je ta zarota še ob pravem času zasledila. Madjari so si pa s to zaroto mnogo škodovali in račovedni smo, kako da se bo ta reč končno izvršila, ker se je pričelo neki strogo preiskovanje.

Madjari imajo Miletiča že čez eno leto zaprtega, samó ker so ga imeli na sumu, da hoče Srbom pomoči poslati. Tu pa ni več sum, ampak dokazano, očitno dejanje! Madjarski listi že govorijo, da to nič ni tacega, če vdarijo v Rumunijo, ki je puntarska dežela, ker se je proti svojemu gospodarju turškemu sultanu vzdignila. Eni listi zvrčajo vso krivdo na Poljake; Klapka pa se že vleče iz mreže, se dela nedolžnega in trdi, da ni od vsega nič vedel! Za glavne podpihvalce imenuje Mithad pašo, Poljake in sploh take ljudi, katerih roka pravice doseči ne more; Madjari sami pa se nam predstavljajo kot nedolžna jagnjeta, ki so se dala zapeljati po angleškem denarju, po Mithad paši in po Rusom protivnih Poljakih. Že iz tega lahko sklepamo, da se jim ne bo dosti zgodilo, ker Madjarom je vse dovoljeno!

Domače novice.

V Ljubljani 6. oktobra.

(Cesarjev god) obhajal se je 4. t. m. slovesno, kakor še nobeno leto ne. Razun velike maše v stolnici, ktero so služili veleč. knez in škof dr. Pogačar in ktere so se vdeležili razni cesarski in deželni pa občinski vradi, prišle so bile tudi vse šole, ki so imele ta dan prosto, vsaka posebej k sv. maši, da so molile za blagor in srečo presvitlega vladarja. Vojništvo je imelo svojo mašo v nunski cerki.

(V bogoslovje) je v I. leto prišel še g. Janez Golf iz Šent-Vida, dovršil gimnazijo z izvrstno godno preskušnjo v Novem mestu in g. Nace Pokorn, ki je z enakim vspehom dovršil gimnazijo ljubljansko. Doslej ni še J. Pyreka iz Moravskega. G. Jurij Jenko iz II. leta pa se je podal v modroslovje.

(Vhodnino) na železnih postajah je južna železnica od 20 kr. znižala na 10 kr. vstopnica veljavna za celi mesec, pa samo za

osebo, ki je na njej zapisana, velja 2 gl., za celo leto pa 10 gl.

(Nemško gledišče v Ljubljani) je letos tako slabo, da vse zabavlja in celó glavna pokrovitelja njegova, „Laib. Ztg.“ in „Tagblatt,“ ne prizanašata igralcem z očitno grajo. Razvideti je iz tega, da je gledišče vse drugo, kakor zabavno in podučljivo, ne dosti boljše od kake potovajoče beraške družbe, ki svoje „predstave“ napravi po skednjih ali lesenih kolibah. In za tako reč se daje celó iz deželnega zaklada, ki se polni večidel po davkarskih groših kmetov, daje podpore po več tisuč gl. na leto? Kako se more to opravičiti! Zato mislimo, da bodo prihodnje leto nemškutarski poslanci, katerih glasilo sta „Laib. Ztg.“ in „Tagblatt,“ odtegnili nemškemu gledišču vso podporo iz deželnega zaklada in da bosta omenjena lista temu glasno ploskala.

(„Turški list“) se je predrznil „Slovenca“ očitati lažnjivost, ker je poročal, da se je v kazini obhajala turška zmaga z obilnim vinom itd. Mi pa ostanemo pri tem, in še pristavimo, da so nekteri prenapeteži še celo ugrabili, kako da bi po zgledu madjarskih mest tudi belo Ljubljano Turkom na čast rasvetlili. Čemu toraj tožiti? Saj ste „turki,“ tedaj tudi lahko pijete na zmago Turkov!

Razne reči.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Č. g. Heinrich Dejak pride iz Sore za kurata v Budanje na Vipavskem.

— Za pogorelce v Kompoljah hvaležno sprejel: od Gospoda fajmoštra v Vodica 20. gl. od gosp. fajmoštra v Želimljah 5 gl. od gosp. J. Tomažiča, vikarja v Novem mestu 20. gold., od gospoda fajmoštra v Hinjah 32. gl. V Dobropoljah. J. Razboršek, kaplan.

— † Č. g. Anton Stanko, župnik v Stopcih je v Cirkovicah naglo nmrl. Bil je še le 42 l. star, blaga duša in izgleden duhovnik. R. J. P.

— Pri občinskih volitvah v Mostah bil je za župana izvoljen Boštijan Vrbič, posestnik iz Most, za svetovalca pa posestnika Janez Lah iz Zej in Janez Lukanec iz Most. V Žireh postal je župan Tomaž Naglič, svetovalca pa Janez Peternel in Jurij Kavčič. Vsi izvoljenci so značajni in velikega spoštovanja vredni možjé. Neka stranka je hotela za župana voliti Antona Sedeja, ki je pa dobil le 5 glasov. Tudi v celjski

okolici na Štajarskem imeli so občinske volitve. K volitvi župana se je bilo 26. sept. sošlo 18 odbornikov. Ker jih je polovica hotela potrditi dosedanjega župana Karola Šaha, polovica pa je volila g. Antona Maleta, se je po trikratni volitvi zrebalo, ter je bil po zrebanji g. Anton Male odločen za novega župana. Za občinske svetovalce pa so bili izbrani gg.: Šorn, Šah in Levičnik.

— Iz Pozna se naznanja (gl. Čech čisl. 219), da je 20. pret. meseca v Benetkah umrl na potu iz Rima izvrstni prelat Jan. Kožmian, eden najboljših boriteljev cerkvenih v kulturnem boju prusovskem. Rojen l. 1814 je iz Lublina prišel v Varšavo l. 1830 na bojišče, postal po mnogih bitkah poddostojnik, bil vjet, pa je ubežal v Pariz. V Tulusu je dovršil pravoslovje ter pričel odvetništvo. Po daljši bolezní podal se je v Pariz, kjer je veliko občeval s slavnima Mickvievičem in Zaleskim. L. 1843 pride v Berlin, vstanovi l. 1845 „Przegľad Poznanski“, stopi l. 1846 v zakon z Zofijo hčerjo generala Chlapovskega, l. 1848 na čelu vstajnikov je bil zaprt 3 mesece; potem delal v gospodarstvu v Kopaševem do l. 1853, kedar mu Bog vzame ženko. Odslej misli in misli, kako bi postal duhoven, gre l. 1857 v Rim, izuči se bogoslovja, pride 1859 na Poznanjsko v semenišče, in postane mašnik l. 1860. Od tedaj je marljivo deloval za vero in narod, napravil več duhovnih vstavov, storil veliko za pravo oliko ljudstva, boril se poslednja leta neustrašeno. Pred dvema letoma bil je 9 mesecev v ječi; oslabiljen nekoliko podal se je na jug, v Rim, in rana velika je nenadjana smrt njegova, torej po njem tudi žalost velika.

Eksekutivne dražbe.

6. oktobra: 1. Usenik iz Dolžaka, 1. Zadnik iz Novega pota, oba v Lašičah. 1. Kmetič iz Ježice, 1. Rebol iz Čerenuč, 1. Hribar iz Brezja, 1. Zakrajšel z Ilavogore, 1. Zadnikar, vsi v Ljubljani. 1. Bizjak iz Orehovec, 2. Lavrenčič z Vrhpolja, 1. Benčina s Cola, vsi v Vipavi. Zajc iz Breške vasi, v Kostanjevici. 3. Čuk iz Loma v Idrji. 2. Zupančič iz Rihpovec v Trebnjem. 3. Verhovec na Vrhniki. 3. Občinsko zemljišče v Famljah, 1. Ivančič iz Hrenovic, 1. Milave iz Razdrtega, vsi v Senožečah. 1. Lesar iz Sodražice v Ribnici.

8. oktobra: 3. Kokalj z Visokega v Kranji. 2. Langerjeve reči iz Poganca v Novem mestu.

Telegrafčne denarne cene 5. oktobra.
Papirna renta 64.25 — Srebrna renta 66.80 — Zlata renta 74.80. — 1860letno državno posojilo 111 — Bankinske akcije 848 — Kreditne akcije 203.30 — London 117.90 — Srebro 104.60. — Ces. kr. cekini 5.61. — 20 frankov 9.41 1/2.

Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, katerim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša 3²⁶/₁₀₀ mernikov.

Reči	V Ljubljani		V Novem mestu		V Kranji		V Mariboru		V Ptujju		V Ormužu		V Trstu		V Celovcu		V Zagrebu	
	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice (hektoliter)	10	8	10	20	10	8	10	—	9	20	8	80	—	—	9	44	9	—
(mernik)	3	10	3	51	3	10	3	8	2	83	2	70	—	—	2	90	2	77
Reži (hektoliter)	6	50	7	—	7	80	5	90	6	10	6	80	—	—	6	34	8	—
(mernik)	2	—	2	15	2	45	1	80	1	86	2	9	—	—	1	92	2	45
Jočmena (hektoliter)	5	48	5	30	6	16	5	20	5	80	5	40	—	—	5	68	3	80
(mernik)	1	60	1	63	1	80	1	60	1	78	1	66	—	—	1	74	1	16
Ajde (hektoliter)	7	20	7	28	7	30	6	80	5	70	4	60	—	—	8	70	6	50
(mernik)	2	25	2	22	2	24	2	9	1	65	1	40	—	—	2	67	2	—
Prosa (hektoliter)	6	50	6	—	6	16	5	70	5	60	7	80	—	—	4	46	6	20
(mernik)	2	—	1	85	1	88	1	75	1	62	2	40	—	—	1	36	2	91
Turšice (hektoliter)	7	28	7	30	7	20	6	50	6	—	5	—	—	—	5	70	6	10
(mernik)	2	25	2	30	2	21	2	—	1	85	1	95	—	—	1	75	1	88
Ovsa (hektoliter)	3	26	3	90	3	57	3	10	3	—	3	55	—	—	2	80	4	—
(mernik)	1	—	1	19	1	6	—	95	—	93	1	6	—	—	—	86	1	22